

Research Article

EVALUATION OF LAKE BAFA NATURE PARK IN TERMS OF ECOTOURISM POTENTIAL

Gamze ÇOBAN^{1,*},^a, Tendü Hilal GÖKTUĞ^{2,b},

¹University of Duzce, Institute of Graduate Education, Department of Landscape Architecture, Duzce, Türkiye

²Aydın Adnan Menderes University, Faculty of Agriculture, Department of Landscape Architecture, Aydın, Türkiye

*Correspondence: gmzkurkut26@gmail.com

Received: 2 September 2023; Accepted: 28 December 2023; Published: 31 December 2023

ORCID^a: 0000-0001-6144-6012, ORCID^b: 0000-0001-7544-9943

Citation: Coban, G., & Goktug, T. H. (2023), Evaluation of lake Bafa Nature Park in terms of ecotourism potential. *ArtGRID*, 5(2), 194-215

Abstract

Ecotourism is a type of travel and visitation that promotes the sustainability of natural and cultural resources while also fostering the economic development of local communities, and it is guided by a sense of responsibility towards minimizing adverse environmental impacts. The purpose of this study is to assess the ecotourism potential of Bafa Lake Nature Park, situated in the provinces of Aydın and Muğla. In the research, the SWOT Analysis technique was employed following on-site observations and literature reviews. According to the conducted analysis, the region's strengths in terms of ecotourism include the lake's ecosystem, the diversity of flora and fauna, and its archaeological significance. In this context, it has been determined that with the right planning strategies, the area has the potential to evolve into an international ecotourism hub. Its weaknesses encompass the escalating pollution in Lake Bafa over time and deficiencies in the ecotourism infrastructure. Consequently, there is a perceived threat that ecotourism in the region could decline due to the extinction of fish and waterfowl species, along with an increase in unpleasant odors during the summer months. In the light of these findings, various suggestions have been presented to enhance the ecotourism potential in the region and serve as an important guide.

Keywords: Sustainable tourism, Ecotourism, Bafa Lake Nature Park, Turkey.

*Araştırma Makalesi***BAFA GÖLÜ TABİAT PARKI'NIN EKOTURİZM POTANSİYELİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ****Özet**

Ekoturizm, doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilirliğini destekleyen, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olan, çevrenin olumsuz etkilenmesi konusunda sorumluluk güdüsü ile hareket etme esasına dayalı seyahat ve ziyaret şeklidir. Bu çalışmanın amacı, Aydın ve Muğla illeri içerisinde yer alan Bafa Gölü Tabiat Parkı'nın ekoturizm potansiyelini ortaya koymaktır. Araştırmada yerinde gözlemler ve literatür incelemeleri sonrasında SWOT Analizi tekniği kullanılmıştır. Gerçekleştirilen analizlere göre yörenin ekoturizm açısından en güçlü yönleri göl ekosistemi, flora ve fauna çetıştililiği ile arkeolojik değerleridir. Bu bağlamda doğru planlama yaklaşımları ile alanın uluslararası bir ekoturizm merkezine dönüşme fırsatı olduğu tespit edilmiştir. Zayıf yönleri ise her geçen gün Bafa Gölü'nde artan kirlilik ve ekoturizm altyaısındaki eksikliklerdir. Bu bağlamda balık ve su kuşları türlerinin yok olması ve yaz aylarında artan koku sebebi ile bölgede ekoturizmin yok olabileceği tehdit olarak görülmüştür. Bu bulgular ışığında bölgedeki ekoturizm potansiyelinin artırılmasına yönelik çeşitli öneriler sunulurak, önemli bir rehber niteliği taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Sürdürülebilir turizm, Ekoturizm, Bafa Gölü Tabiat Parkı, Türkiye.

1. GİRİŞ

Bir bölgede yerel ekonominin desteklenmesi, istihdam yaratılması açısından olumlu katkılar sağlayan turizmin doğal kaynaklarla olan sıkı ilişkisi nedeniyle kalkınma ile çevre arasında dengenin oluşturulması gerekmektedir. Bununla birlikte, tüketime dayalı olan ve çoğunlukla deniz, kum, güneş gibi unsurları içeren kitlesel turizm doğal ve sosyo-kültürel kaynaklar üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktadır (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002; Gökçe, 2006). Bu sebeple temel hedefleri; çevre kalitesini devam ettirmek, turistik bölgelerin yaşam kalitelerini yükseltmek, kaliteli ziyaretçi deneyimini gerçekleştirmek, kalkınmada eşitliği teşvik etmek, turizmin ekonomiye ve çevrükükeye katkısını sağlamak olan sürdürülebilirlik temelinde alternatif turizm kavramları kitle turizmine bir tepki olarak ortaya çıkmıştır (Inskeep, 1991; Erdoğan ve Yağcı, 2002; Çeken vd., 2007; Beyhan ve Ünügür, 2010; Altanlar ve Kesim, 2011; Küçük, 2013).

Alternatif bir turizm türü olan "Ekoturizm" kavramı ilk kez 1978 yılında Keton Miller tarafından kullanılmıştır (Bozkurt, 2019). Bu kavrama ilişkin birçok tanımlama yer almaktadır. Ekoturizm, çevre üzerinde mümkün olduğunca az etki bırakacak şekilde peyzajı, yaban yaşamını, kır olgusunu inceleme, gözlemlene ve yaşama gibi özel amaçlar ile bozulmamış ya da kirlenmemiş doğal alanlara yapılan gezileri içeren bir turizm şekli olarak tanımlanmıştır (Polat, 2006). Bununla birlikte ekoturizm; nadir özellikleriyle öneme sahip doğal ve kültürel alanların tanıtımına olumlu yönde katkı sağlarken, ziyaretçilerden elde edilen gelirleri alanın ve öğelerinin korunması için kullanan doğal çevrenin kullanımı açısından bilinçli, toplumsal yönden sorumlu, sosyo-kültürel yapıyla uyumlu, ekonomik yönden verimli, yerel girişimci ağırlıklı küçük ölçekli bir turizm yaklaşımıdır (Öztunalı-Kayır, 1998; Ovalı, 2006; Kaypak, 2010 Koçan, 2012)

Uluslararası kuruluşlarda da ekoturizm kavramının önemini belirten tanımlara yer vermiştir. Uluslararası Ekoturizm Derneği (2000)'e göre ekoturizm, çevreyi koruyarak, yerel halkın kalkınmasını gözeten kaynak değerler açısından zengin alanlarda yapılan sorumlu seyahatler olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan Uluslararası Doğayı Koruma Birliği'ne göre ekoturizm geçmişten günümüze doğal ve kültürel değerleri koruma kullanma dengesini temel alarak geliştiren, yerel halkın sosyo- ekonomik kalkınmasına katkıda bulunan ve çevresel bilincin yüksek olduğu seyahat türü olarak tanımlanmaktadır (Surat, 2016).

Bu tanımlamalara göre ekoturizmin temel unsurları şu şekilde sıralanmaktadır (Tutcu, 2021):

- Doğa temelinde yapılan bir turizm şeklidir.
- Doğal ve kültürel kaynak değerlerin koruma- kullanma dengesini gözetten çevresel farkındalığı artıran özelliğe sahiptir.
- Yapılan seyahatler sırasında yerel kalkın ekonomik kalkınmasına katkı sağlamaktadır.

Doğal alanlarda gerçekleştirilen ekoturizm bağlamında gerçekleştirilen birçok faaliyet türü bulunmaktadır. Tekin (2017), ekoturizm faaliyetlerini üç temel alana göre sınıflandırmıştır (Kaya ve Yıldırım, 2020; Tutcu, 2021):

- 1) Öğrenmeye dayalı ekoturizm aktiviteleri: Botanik turizmi, kuş gözlemciliği, doğa fotoğrafçılığı, yaban hayatı gözleme, çiftlik turizmi (agro turizm), mağara turizmi.
- 2) Eğlenmeye dayalı ekoturizm aktiviteleri: Maceraya dayalı aktiviteler (safariler, yamaç paraşütü, dağcılık, balon turizmi, akarsu turizmi), sportif aktiviteler (bisiklet turizmi, su altı dalış, atlı doğa yürüyüşü, sportif olta balıkçılığı, trekking/hikking, av turizmi)
- 3) Dinlenmeye dayalı ekoturizm aktiviteleri: Kamp/karavan turizmi, yayla turizmi

Ekoturizm, sürdürülebilir turizm çerçevesinde ortaya çıkmış bir turizm türüdür. Bu bağlamda ekoturizme ilişkin aktivite türleri belirlenirken, alanın kaynak değerlerinin koruma-kullanma dengesini göz önünde bulundurularak planlamaların yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde doğal ve kültürel kaynak değerleri insan faaliyetleri sonucunda bozulma veya kaybolma riski oluşturmaktadır. Bu yüzden ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılması, ekoturizm kaynaklarının ve aktivitelerinin geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınması noktasında çeşitli çalışmalar önem arz etmektedir.

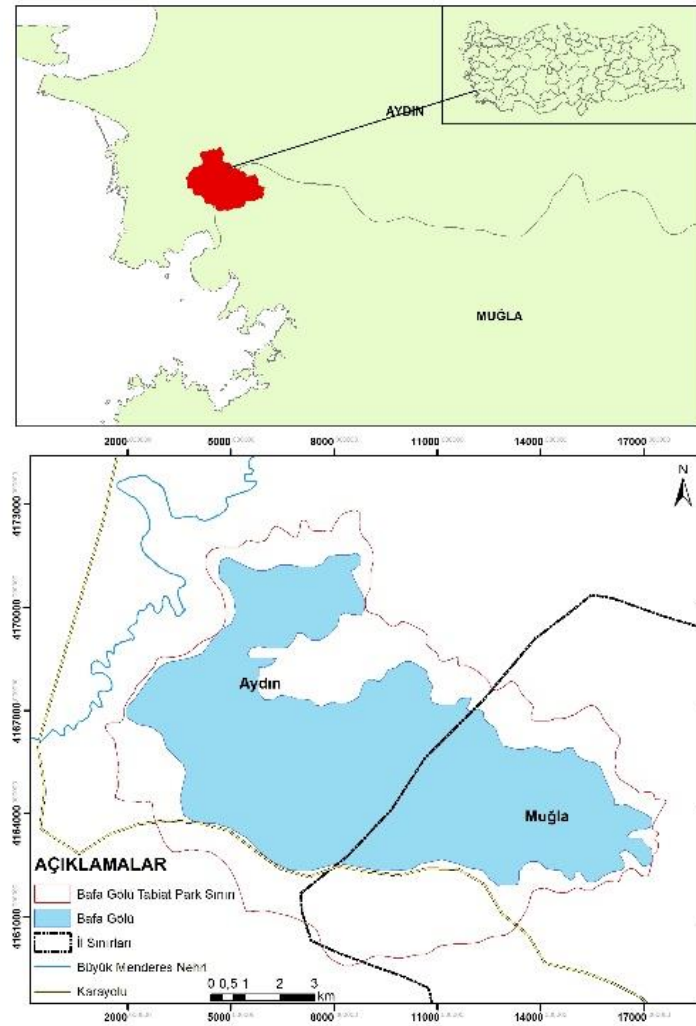
Ekoturizm aktiviteleri farklı kaynak değerlerine sahip doğal alanların bozulmadan korunduğu topoğrafya, iklim, açısından rekreasyonel faaliyetlere uygun olan bitki örtüsü, yaban hayatı gibi temel unsurlar bakımından zengin alanlarda düzenlenmektedir (Kaya ve Yıldırım, 2020). Bu yüzden kırsal alanlar ekoturizm destinasyonları olarak yoğun tercih edilmektedir (Bozkurt, 2019).

Demir ve Çevirgen (2006) Türkiye'de ekoturizme yönelik kaynakların çoğunu koruma stasüsünde yer alan milli parklar, tabiat alanları, tabiatı koruma alanları, tabiat anıtları gibi alanlarının oluşturduğunu belirtmektedir (Sungur, 2012). Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün 2022 yılı verilerine göre ülkemizde 48 adet Milli Park, 261 Tabiat Parkı, 31 adet Tabiat Koruma Alanı, 113 adet Tabiat Anıtı olmak üzere toplam 453 adet korunan alan bulunmaktadır. Korunan alan statüsünden biri olan tabiat parkları, bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun kaynak değerleri ile ekoturizm açısından büyük öneme sahiptir (Milli Parklar Yönetmeliği, 1986).

Bu çalışmanın amacı, doğal ve kültürel kaynak değerleri açısından zengin olan Bafa Gölü Tabiat Parkının ve yakın çevresinin sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde ekoturizm potansiyeli açısından değerlendirilmesidir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma alanı olarak Türkiye'nin zengin bitki örtüsü ve yaban hayatı sahip olan Bafa Gölü Tabiat Parkı seçilmiştir. Büyük Menderes Nehri'nin körfez ağzına yığıldığı alüvyon sonucunda denizle bağlantısı kesilen ve bir lagün gölü olan Bafa Gölü, Türkiye'nin Güney Batısında, Büyük Menderes Deltası'nın Güney Doğusunda, Aydın ve Muğla il sınırları içerisinde yer almaktadır. Söke ilçesinin 25 km güneyinde ve Söke – Milas karayolunun doğusunda yer almaktadır (Şekil 1). Gölün yüzey alanı 6708 hektar olup, doğu- batı doğrultusunda uzanmaktadır. Gölün uzunluğu 15,4 km, genişliği 4,5 km, denizden yüksekliği 10 m ve maksimum derinliği 25 m'ye ulaşmakta olup, A sınıfı sulak alan kategorisine girmektedir (Atalay, 2012; Şaşlı ve Yabanlı, 2015).

Şekil 1. Çalışma Alanı Konumu (Özgün).

Bu çalışmada Bafa Gölü Tabiat Parkı'nın ekoturizm potansiyelinin belirlenmesine yönelik olarak izlenen yöntemin aşamaları aşağıda sıralanmaktadır.

- Çalışmanın ilk aşamasında ekoturizm ile ilgili kaynak taramalarının ardından, Bafa Gölü Tabiat Parkına ilişkin doğal ve kültürel kaynak değerlerinin envanteri ortaya çıkarılmıştır.
- İkinci aşamada Bafa Gölü Tabiat Parkının ekoturizm potansiyelinin belirlenmesine yönelik önerilerin ortaya konulması amacıyla SWOT analizi yapılmıştır.
- Çalışmanın son aşamasında Bafa Gölü Tabiat Parkı'nın ekoturizm potansiyeli belirlenmiş ve uygun ekoturizm faaliyetleri bağlamında öneriler getirilerek değerlendirilmeler yapılmıştır.

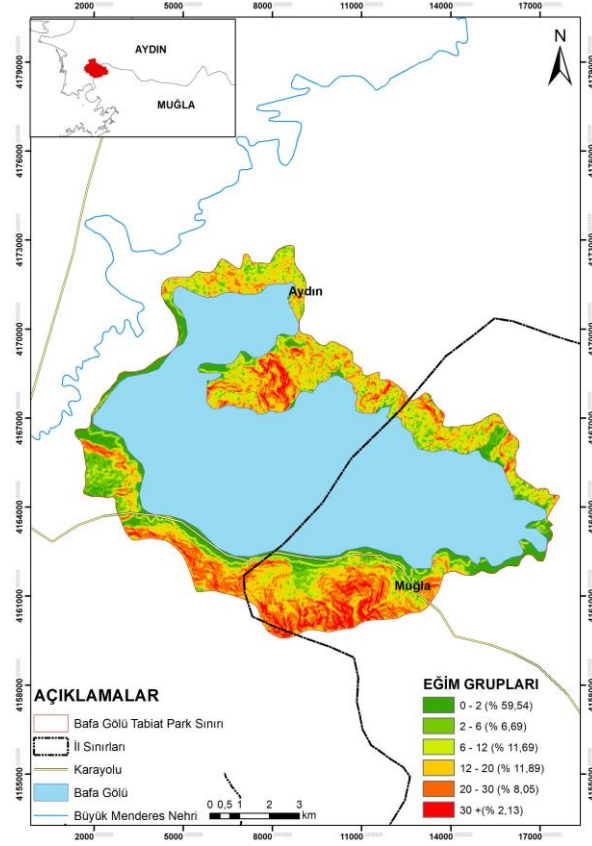
3. BULGULAR

Bu bölümde yöntemde belirtilen aşamalara yönelik yapılan çalışmalar alt başlıklarda açıklanmıştır. İlk olarak ekoturizm potansiyelini ortaya koyabilmek için alanın doğal ve kültürel kaynak değerleri olmak üzere iki alt başlıkta incelenmiştir. Doğal kaynak verileri, topoğrafya (dağlar, kanyonlar, plajlar, mağaralar, volkanlar, fosil alanlar), iklim (sıcaklık, yağış, güneş ışığı), hidroloji (göller, nehirler, şelaleler, sıcak su kaynakları), flora (ormanlar, meralar) ve fauna (memeliler, kuşlar, böcekler) ve alan kullanım özellikleri incelenmiştir. Kültürel kaynak değerleri bağlamında alanın tarihsel geçmişi (tarih öncesi kalıntılar, tarihi yerler), rekreasyonel üst yapı ve tesisi özellikleri, altyapı ve üstyapı özellikleri ve sosyal özellikler bağlamında incelenmiştir.

3.1. Araştırma Alanının Doğal Özellikleri

Topoğrafik Özellikler: Gölün ana su kaynağı, Büyük Menderes Nehri ve etrafındaki dağlardan gelen yer altı ve yer üstü sularıdır (Yabanlı vd., 2011). Bafa Gölü'nün güneyinde Ilbıra Dağları; kuzeyinde ise Türkiye'de benzerine pek rastlanmayan doğa harikası Beşparmak Dağları bulunmaktadır. 1250 rakıma sahip olan Beşparmak dağlarının kayaları gnays türünden oluşurken, İlbir Dağları ise mermer serilerinden oluşmaktadır (Kete vd.,2005). Bafa Gölü'nde 5 ada bulunmakta olup, üzerinde savunma yapısı niteliği taşıyan pek çok antik yapılar yer almaktadır. Bafa Gölü ve çevresinde farklı dağ şekilleri, kanyonlar ve mağaralar gibi jeolojik oluşumlar bulunurken, ovalar, vadiler, platolar, akarsular, denizler ve göller gibi birçok yüzey şekilleri bulunmaktadır.

Bafa Gölü Tabiat Parkı sınırlarına ilişkin eğim analizi Şekil 2'de verilmiştir. Buna göre alanın % 59,54 oranında 0-2 eğim grubuna sahip olduğu görülmekte olup, göl alanı da bu grubun içerisinde yer almaktadır. Ayrıca % 2,13 oranında 30'dan fazla eğim grubunun sahip olduğu alan yüzdesi bulunmaktadır. Bu bağlamda alanın yarısından fazlası düz ve düze yakın alan yüzdesi oluşturmaktadır.

Şekil 2. Çalışma Alanın Eğim Analizi (Özgün).

Hidrolojik Özellikler: Bafa gölünün ana su kaynağını Büyük Menderes Nehri beslemekte olup, yağışın bol olduğu zamanlarda Beşparmak Dağları'ndan dökülen küçük dereler de göle akmaktadır. Bafa Gölü, tatlı ve tuzlu su oranı mevsimsel olarak değişen bir göldür. Kıyılar akarsuların göl ile buluştuğu noktalarda sazlık ve bataklık, diğer yerlerde ise kayalık ve taşlık yapıdadır (Şaşı ve Yabanlı, 2015). 1985 yılında göl ve nehir arasındaki arazilerin pamuk tarımına kazandırılması için nehir ile göl arasına sedde inşa edilmiş ve gölün ana su kaynağı kesilmiştir. Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından yapılan bu sedde 6 metre yüksekliğinde, 6 km uzunluğuna sahip olup, Şekil 3'te gösterilmektedir. Sedde'nin inşa edilmesi göl su seviyesinin büyük ölçüde düşmesine neden olmuş ve gölde birtakım ekolojik değişimler meydana gelmeye başlamıştır (Tosunoğlu vd., 2015).

Şekil 3. Büyük Menderes Nehri ile Bafa Gölü arasındaki Sedde (Tosunoğlu vd., 2015).

Bafa gölüne gelen su miktarının azalmasının yanı sıra, çevresindeki yerleşim yerleri, turistik tesisler ve çeşitli fabrikalardan kaynaklanan kirlilik gölü besleyen dereler vasıtasıyla göle ulaşmaktadır. Dolayısıyla Bafa gölünün kirlenmesiyle değişen kimyasal içeriği ve azalan oksijen miktarı yüz binlerce balığın ölmesine ve ekosistemin geri dönüşmez bir kavşağa sürüklenmesine neden olmaktadır (Küçüksümbül vd., 2020).

İklimsel Özellikler: Bafa Gölü civarının iklimi kış mevsiminin ılıman ve yağışlı, yaz mevsiminin de kurak ve sıcak olmasıyla tipik Akdeniz iklimidir (Şaşı ve Yabancı, 2015).

Bafa Gölü Tabiat Parkı, Aydın ve Muğla illerinin arasında yer almakta olup, Didim, Söke ve Milas ilçelerine kesişim noktasındadır. Bu bağlamda iklim özellikleri çevresindeki ilçelerin ortalama sıcaklık ve yağış özelliklerini yansıtmaktadır. Tablo 1’de alanın iklim özellikleri verilmiştir. Alanın iklim verilerini climate data sitesinden elde edilmiştir (Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2023).

Tablo 1. Çalışma Alanının İklim Özellikleri

İlçe	Sıcaklık (°C)	Yağış (mm)
Söke	18,2 °C	789 mm
Didim	18,6 °C	775 mm
Milas	17,6 °C	819 mm
Ortalama	18,1 °C	794,3 mm

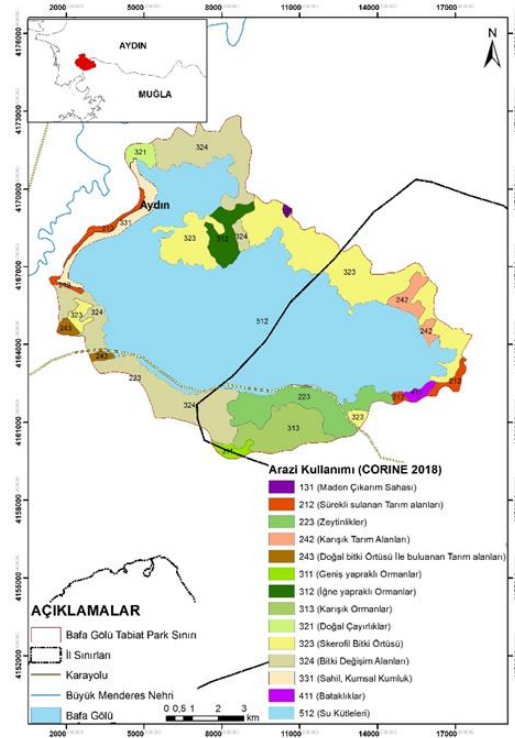
Tablo 1’e göre alanın ortalama sıcaklık değeri 18,1 °C olarak belirlenirken, ortalama yağış miktarı 794, 3 mm olarak tespit edilmiştir.

Alan Kullanım Özellikleri: Bafa Gölü, zengin doğal ve kültürel kaynak değerleri nedeniyle Bakanlar Kurulu 94/5451 sayılı kararı ile 08.07.1994 tarihinde 12.281 hektarlık alanı kapsayacak şekilde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir (Atalay, 2012). Gölün kıyı kenar çizgisinden itibaren 250 metrelik kıyı bandı 1. Derece Doğal Sit alanıdır. Bafa Gölü’nde ticari balıkçılık yapılmaktadır. Yöre halkının ekonomisine en büyük katkıyı göldeki yılan balıkları sağlamaktadır. Ayrıca göl çevrelerindeki uygun alanlardaki tarım arazilerinde pamuk çok fazla

yer almaktadır. Gölün çevresinde bulunan sazlıklar ticari amaç gütmeksizin yöre halkı tarafından hem hayvanların barınmaları hem de ev gereçleri yapımı için kullanılmaktadır.

Ziyaretçiler için farklı rekreasyonel fırsatlar sunan Bafa Gölü Tabiat Parkı içerisinde ziyaretçi merkezi, kamping, günübirlik kullanım alanları, yürüyüş patikaları ve kuş gözlem istasyonları yer almaktadır. Bununla birlikte göl çevrelerinde yer alan antik kent, alandaki turizm faaliyetlerinin artmasına neden olmuştur.

Bafa gölü Tabiat Parkının arazi kullanım haritası 2018 yılına ait CORINE verisinden elde edilmiştir. Şekil 4'te Bafa gölü Tabiat Parkının alan kullanımına ilişkin harita yer almaktadır. Buna göre alanın % 55,64'ünü su kütlesi oluşturmaktadır. Ayrıca tabiat parkı sınırları içerisinde ikinci büyük alan (% 14,06) skerofil bitki örtüsü yer alırken, bu alanı takiben % 12,69 oranında bitki değişim alanları kaplamaktadır.

Şekil 4. Tabiat Parkının Alan Kullanım Analizi (Özgün).

Floristik Özellikler: Bafa Gölü Tabiat Parkı çevresindeki bitki örtüsü çoğunlukla zeytin ağaçları (*Olea europa*) ve yer yer Akdeniz maki ve frigana toplulukları ile dağınık kızılçam (*Pinus brutia*) topluluklarından oluşan toplam 500 farklı bitki türü yetişmektedir (Eken vd., 2006). Şekil 5'te alana alanın florasına ilişkin görseller yer almaktadır.

Güneybatıda söğüt (*Salix sp.*), saz (*Typha sp.*), Ilgın (*Tamarix sp.*) türleri bitki örtüsünü oluşturmaktadır. Ürker (2015)'e göre alanda 19 adet endemik bitki taksonu yer almaktadır (Ekim, 2017). Bunlar; *Quercus aucheri* Jaub. & Spach (Boz Pırnal), *Alnus orientalis* Decne, var. *pubescens* Dippel (Kızılağaç), *Aristolachia hirta* L. (Yılanotu), *Aristolachia parviflora* Sm. (Yılanotu), *Stachys cretica* L. subsp. *smyrnaea* Rech. (İzmir Deliçayı), *Sedum lydium* Boiss. (Ege Koruğu), *Ophrys lesbis* Golz & H.R.Reinhard (Beyaz Orkide), *Crocus biflorus* Miller subsp. *caricus* Kerndorff & Pasche (Pisik Çiğdemi), *Crocus biflorus* Miller subsp. *ionopharynx* Kernd. & Pasche (Cadı Çiğdemi), *Dianthus lydus* Boiss. (Yabancı Karanfil),

Gypsophila tubulosa (Jaub et Spach) Boiss. (Çöven), *Silene splendens* Boiss. (Gelin Nakılı), *Ferulago humilis* Boiss. (Kalkuyruk), *Campanula lyrata* Lam. subsp. *lyrata* (Çançiçeği), *Cyclamen mirabile* Hildebr. (Domuzturpu-Sıklamen), *Verbascum Iydium* Boiss. var. *Iydium* Akgömlek (Sığırkuyruğu), *Verbascum Iydium* Boiss var. *heferandrum* Murb. Akgömlek (Sığırkuyruğu), *Ziziphora taurica* Bieb. subsp. *cleonioides* (Boiss.) Davis (Naneruhu), *Veronica donii* Römp. (Maki Mavişi) türleri olarak sıralanmaktadır. Bu endemik türler nokta endemik olmayıp, genel olarak Ege ve Akdeniz Bölgesi'ndeki farklı bölgelerinde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca yapılan çalışmalara göre, yaklaşık 2000 yaşında olan ve ülkemizde bilinen en yaşlı zeytin ağacı Bafa Gölü'nün kenarında bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Bafa Gölü ve çevresinde yaklaşık 20 tür orkide türü yetişmektedir (Tuna, 2015).

Şekil 5. Çalışma alanına ilişkin floristik özellikler (URL-1)

Faunistik Özellikler: Bafa Gölü ve çevresi (Beşparmak Dağları ile birlikte) nesli tehlike altında bulunan başta tepeli pelikan ve küçük karabatak gibi birçok kuş türü olmak üzere 261 kuş türüne yaşam alanı oluşturmaktadır. Bölgede gözlemlenen başlıca kuş türleri; tepeli pelikan (*Pelecanus crispus*), cüce karabatak ak kuyruklu deniz kartalı, beyaz leylek, gökdoğan, küçük karabatak, küçük balaban, gece balıkçısı, alaca balıkçıl, erguvani balıkçıl, yılan kartalı, saz delicesi, kızıl şahin, uzun bacak, İzmir yalı çapkını, alaca yalı çapkını, küçük kerkenezdir. Ayrıca dünyada nesli tehlike altında olan Ak Kuyruklu deniz Kartal ise gölün kuzeyindeki Beşparmak ve güneyindeki Ilbira Dağları'nı üreme bölgesi olarak tercih etmektedir. Bu anlamda Bafa Gölü uluslararası öneme sahip sulak alanlardan birisidir (Atalay vd., 2012). Şekil 6'da alan içerisinde kuş türlerine ilişkin görseller yer almaktadır.

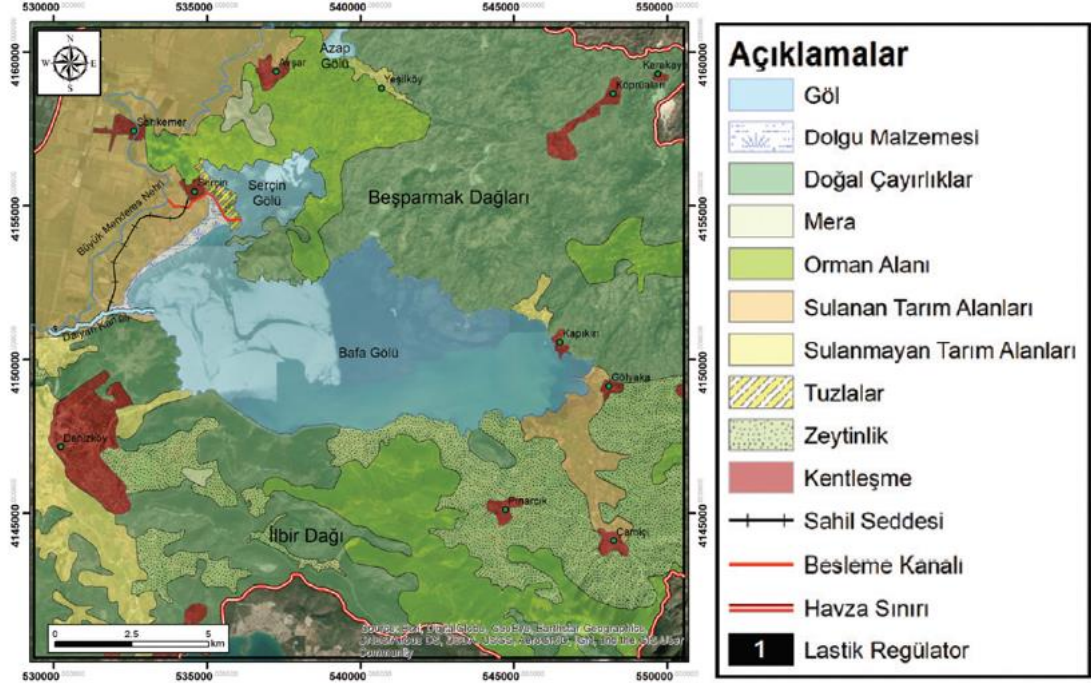
Şekil 6. (a): Küçük Karabatak (URL-2), (b): Tepeli Pelikan (URL-3)

Kuru vd., (2001)'e göre gölde bugüne kadar toplam 20 balık türü tespit edildiğini belirtmiştir (Ekim, 2017). Bunlar; *Anguilla anguilla* (Yılan balığı), *Spanus aurata* (Çipura Balığı), *Cyprinus carpio* (Sazan Balığı), *Acanthobrama mirabilis* (Endemik- Ulubat Balığı), *Chondrostoma meandrense* (Kababurun Balığı), *Barbus capito pectoralis* (Bıyıklı Balık), *Silurus glanis* (Yayın Balığı), *Syngnathus abaster* (Deniz İğnesi), *Aphanius fasciatus* (Afangus), *Gambusia holbrooki* (Doğu Sivrisinek Balığı), *Atherina boyeri* (Gümüş Balığı), *Dicentrarchus labrax* (Bayağı Levrek), *Diplodus sargus* (Sargoz), *Lisa ramada* (Bir çeşit Kefal), *Mugil cephalus* (Dubar - Bir Çeşit Kefal), *Chelon labrosus* (Mavi Kefal), *Salaria pavo* (İbikli Horozbina), *Salaria fluviatilis* (Horozbina), *Gobius niger* (Kaya Balığı), *Knipowitschia caucasica* (Anadolu - Kafkas Gobisi), *Pomatoschistus marmoratus* (Küçük Kaya Balığı) olarak sıralanmaktadır.

Gülçin (2020), Bafa Gölü'nün doğusunda bulunan Beşparmak Dağlarında, nesli tükenen Anadolu parsının (*Panthera pardus*) doğal yaşam alanı olduğunu belirtmektedir.

3.2. Araştırma Alanının Kültürel Özellikleri

Antik çağda önemli bir körfez olan Latmos körfezi Büyük Menderes'in taşıdığı alüvyonlar döküldüğü körfezi doldurmuş ve Ege Denizinden ayrılarak günümüzde Bafa Gölünü oluşturmuştur. Ayrıca Ege denizinden 17 km içeride konumlanmaktadır (Küçüksümbül, 2020). Bafa Gölü'nün güneyinde, İlbir dağları; kuzeyinde ise haşmetli görüntüsüyle Beşparmak dağları (Latmos) vardır. Şekil 7'de Bafa Gölü tabiat parkının çevresinde yer alan dağlar ve yerleşimlere ilişkin bilgiler yer almaktadır. Tabiat Parkı sınırları içerisinde Serçin, Kapıkırı ve Gölyaka yerleşimleri yer almaktadır.

Şekil 7. Bafa gölü ve çevresindeki yerleşimler (Küçüksümbül vd., 2020)

Bafa Gölü içinde Bizans dönemine ait manastır kalıntılarının yer aldığı dört adet ada bulunmaktadır. Manastır ve savunma kalelerinin olduğu adalar; İkizce Adası, Mener Adası, Kapıkırı Adası ve Kahvesar Adası'dır. Yapının bulunmadığı tek ada, Serçin kışlasının karşısındaki ada olup, Şekil 8'de verilmiştir.

Şekil 8. Serçin kışlası karşısındaki ada görüntüsü (URL-4)

Bafa Gölü'nün kıyısında günümüzde Mersinet İskelesi adını taşıyan İoniapolis körfezinin batı ucunda bir manastır bulunmaktadır. Manastırın kuzey kısmında bulunan yapılar, suyun toprağı

alttan oyması ve toprak kayması sonucu yok olmuştur. Buradaki yapı kütleli, engebesiz arazide yapılabilen tek manastır olma niteliğindedir (Kocalar, 2018).

Gölün hemen doğusunda Herakleia Antik Kentinde, Athena ile Endymion Tapınakları, Agora, hamam ve anfiteatro yer almaktadır. Şekil 9'da Herakleia antik kenti kalesi yer almaktadır. Herda vd. (2019)'a göre Kapıkırı Köyü'nde bulunan Herakleia Antik Kenti'nin İÖ 8. yüzyılda kurulduğunu belirtmektedir (Gülçin, 2020). Kıyıya çok yakın bir ada üzerindeki Bizans Manastırı ve hemen yanında bir kayaya oyulmuş Kaya Mezarı bulunmaktadır. Gölün, kuzey batıda Myus ile güney batısında Aissessos antik kentleri de vardır (Kocalar, 2018).

Şekil 9. Herakleia antik kenti kalesi (Ekim, 2017).

Latmos, Neolitik dönemden Osmanlılara kadar süreçte birçok yaşama ev sahipliği yapmıştır. Bu bağlamda Türkiye'nin en önemli kültürel mirasları arasında sayılmaktadır (Gülçin, 2020). Ayrıca Bafa Gölü içerisinde yer alan adacıklarda ve Latmos Dağı kayalıklarında birçok manastır yer almaktadır. Peschlow (2017), Bafa Gölü Tabiat Park alanında on üç manastır yer aldığını belirtmiştir. Bunlardan bazıları Yediler, Stylos, Soteris, Menet Adası, İkizce Adalar ve Kahve Asar Adası manastırları olarak sıralanmaktadır (Gülçin, 2020).

Rekreasyonel Üstyapı ve Tesis Özellikleri: Bafa Gölü Tabiat Parkı ve yakın çevresinde en yakın mahalle Serçin olup, konaklama için uygun alanlar bulunmaktadır. Ayrıca Serçin mahallesinde Ekoturizm Merkezi yer almaktadır (Şekil 10).

Şekil 10. Serçin Ekoturizm Merkezi (URL-4)

Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından açılan Ekoturizm merkezi, yörede farklı ekoturizm faaliyetlerini geliştirmek amacıyla ücretsiz bisiklet turu, alan kılavuzlarıyla doğa yürüyüşleri, kampçılık, kuş gözlemciliği gibi aktivitelerine olanak sağlamaktadır. Şekil 11’de kuş gözlem noktasına ilişkin görüntü yer almaktadır.

Şekil 11. Kuş gözlem noktaları (URL-4)

Milas- Söke karayolu boyunca sekiz adet restaurant ve iki adet otel vb. konaklama tesisleri bulunmaktadır. Ayrıca gölün Kapıkırı mahallesinde tarafında dört adet restaurant bulunurken, etrafında konaklama için beş adet pansiyon yer almaktadır.

Altyapı ve Üstyapı Özellikleri: Bafa gölü tabiat parkı ve yakın çevresinde yer alan Serçin mahallesinde bir adet Sağlık Ocağı ve İlköğretim okulu bulunurken, kanalizasyon sistemi, Ptt Şubesi ve çöp toplama merkezi bulunmamaktadır.

Sosyal Özellikler: Bafa gölü tabiat parkı ve yakın çevresinde bulunan Serçin mahallesinde 2022 yılına göre nüfus dağılımına bakıldığında 332 erkek, 316 kadın olmak üzere toplam 648 kişi bulunmaktadır. Serçin mahallesinin temel geçim kaynağı tarım ve balıkçılık oluşturmaktadır. Yılan balıkları Serçin ve Bafa Gölü çevresindeki diğer birçok yerleşim alanları için önemli bir geçim kaynağıdır (Anonim, 2023).

Bafa Gölü Tabiat Parkının Milas ilçesinde yer alan Kapıkırı ve Gölyaka mahaleleri yer almaktadır. Kapıkırı mahallesindeki 2022 yılı nüfus dağılımı incelendiğinde 141 erkek, 141 kadın olmak üzere 282 kişi bulunmaktadır. Tabit Parkının doğu tarafında Gölyaka mahallesindeki 2022 yılı nüfusu 132 erkek, 124 kadın olmak üzere toplam 256 kişi bulunmaktadır (Anonim, 2023a). Tablo 2’de Tabiat Parkı içerisinde yer alan yerleşimlerin 2022 yılına ait nüfus dağılımları verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma alanı içerisindeki yerleşimlerin toplam nüfusu.

Mahalleler	Kadın	Erkek	Toplam
Serçin	316	332	648
Kapıkırı	141	141	282
Gölyaka	124	132	256

3.3. SWOT Analizi Sonuçları

Robert (2002)'e göre SWOT analizi alanın iç ve dış faktörlerini göz önünde bulundurulmasının yanı sıra, zayıf yönlerini ve tehdit oluşturacak unsurların etkisini minimize etmektir. Aynı zamanda alanın sahip olduğu güçlü yönlerini ve sağladığı fırsatlarını arttırmak için önemli bir karar mekanizma aracıdır (Bozkurt, 2019).

Bafa Gölü Tabiat Parkı'na ilişkin elde edilen veriler sentezlenerek çalışma ekibi tarafından SWOT analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre;

Güçlü yönler;

- Bafa Gölü, Türkiye'nin birinci sınıf sulak alanlarından biridir.
- Bitki örtüsü çeşitliliği bakımından oldukça zengin olan bölgede ve yöreye özgü endemik türler de bulunmaktadır.
- Bafa gölü bitki ve hayvan çeşitliliği açısından oldukça zengin bir alan olup, 80 familyaya ait 16'sı endemik olmak üzere 325 bitki türü bulunmaktadır. Ayrıca alanda 261 kuş, 22 sürüngen ve 19 memeli türü tespit edilmiştir.
- Bafa Gölü'nün su bitkileri açısından çok zengin olması birçok balık türünün gölde yaşamasına imkân sağlamaktadır.
- Bafa Gölü Tabiat Parkı sınırları içerisinde pek çok arkeolojik yapılar/kalıntılar bulunmaktadır.
- Bafa Gölü nesli tehlike altında bulunan birçok kuş türüne üreme ve kışlama ortamı sağlamaktadır.
- Bafa Gölü ve çevresi yenilebilir otlar bakımından zengin olup, iğnelik, tavukgöğsü, sirken, şevketi bostan, kuşkonmaz, turpotu, radika ve acıot (sarmaşlık) bu türler arasında yer almaktadır.
- Balıkçılık açısından çok büyük kaynaklara sahip olan Bafa Gölü, çevresinde yaşayan halkın yanı sıra diğer bölgelerden gelen balıkçılar için de büyük ekonomik değere sahiptir.
- Bafa Gölü ve çevresinin görsel peyzaj kalitesi son derece yüksek olup, göl çevresinde yer yer manzara seyir noktaları bulunmaktadır.
- Bafa Gölü Tabiat Parkı, Bafa gölünden başlayarak farklı yükseltilerde hareketli bir topografyaya sahiptir.

Zayıf Yönler;

- Bafa Gölü'ndeki kirlilik her geçen sene artarak devam etmektedir. Bu kirliliğin en önemli nedeni ise insan kaynaklı yanlış uygulamalar, yanlış tarım ve su politikalarıdır.
- Göldeki ekolojik dengenin bozulması sebebi ile yaz dönemlerinde sıcakların artması ile birlikte, göl yüzeyini kaplayan yeşil bir örtü meydana gelmektedir. Bu yeşil örtünün sebebi gölde aşırı kirlilik sebebi ile üreyen mavi-yeşil alg (siyanobakteri) Nodularia Spumigena'dır.
- Görsel kirliliğe sebep olan bu algler kıyı şeridini kaplayarak balçık bir şekle dönüşüp kötü kokulara yol açmaktadır.
- Yaz aylarının kurak geçmesi, barajlardaki su seviyesinin düşmesi, barajlardan aktarılan suyun tarıma verilmesi sonucunda gölün su seviyesi düşmüştür.
- Bafa Gölünün kuzey bölgelerinde yol olmaması ve ilgili kurumların personel kadrosunun sınırlı olması, alan içindeki kaçak avcılığın önlenmesinde yetersiz kalmaktadır. Bu sebeple yönetimin zayıf kaldığı görülmektedir.
- Ekoturizme yönelik tanıtım ve pazarlama stratejileri yetersizdir.

- Ekoturizme yönelik olarak alanda konaklama imkanları çok yetersiz olup ihtiyaçlara cevap verememektedir.
- Ekoturizm etkinlikleri için eğitimli kalifiye eleman eksiktir.
- Alanın genelinde ekoturizm tesis eksikliği ve altyapı eksiklikleri mevcuttur.

Tehditler;

- Bafa Gölü'nde su yüzeyini kaplayan algler balık popülasyonu ve tür sayısını etkileyerek göldeki balıkçılık sektörünü ve amatör olta balıkçılığını olumsuz yönde etkilemektedir.
- Bafa gölü çevresinde ağaçların kesilmesi genellikle Gri balıkçıl, Karabatak ve Akbalıkçılara gibi kuş türlerinin yaşama alanlarının azalarak, türlerin yok olmasına neden olmaktadır. Bu durum popüler rekreasyonel faaliyetler arasında olan kuş gözlemciliğinin alanda gelişmemesi yönünde bir risk oluşturmaktadır.
- Benzer şekilde özellikle yaz aylarında golden gelen kötü kokular göl etrafında kamp vb. Faaliyetlerin yapılmasını kısıtlamaktadır.
- Ekoturizme yönelik altyapı, üstyapı ve personel yetersizlikleri de alanda rekreasyonel faaliyetlerin gelişmemesi ve yönetilememesi hususunda risk teşkil etmektedir.

Fırsatlar;

- Doğal ve kültürel değerler bakımından oldukça zengin olan Bafa Gölü Tabiat Parkı'nın koruma statüsüne sahip olması tanınırlığını artırarak pek çok yerli ve yabancı ziyaretçiyi ağırlayabilecek bir ekoturizm destinasyonu haline dönüşebilir.
- Bafa Bölü Tabiat Parkı'nda doğa yürüyüşü, foto safari, resim, manzara izleme, olta balıkçılığı, kampçılık ve botanik turları gibi çok çeşitli rekreasyonel aktiviteler planlı bir şekilde geliştirilebilir ve sistematik olarak bu aktiviteler yürütülebilir.
- Bafa Gölü'nün güneyinde yer alan özellikle Gölyaka ve Kapıkırı Köylerinde küçük ölçekli turizm işletmeleri bulunmakla birlikte pansiyonculuk, el sanatları, gastronomi gibi alanlarda yöre halkı teşvik edilerek halka ek gelir fırsatları sunulabilir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Ekolojik yaklaşımla gerçekleştirilen sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin ülkelerin kalkınmaları ve ekonomik gelişmelerinde önemli yere sahiptir. Sürdürülebilir ekoturizm yaklaşımı ancak çevrenin ekolojik özelliklerine uygun turizm gelişme ve yönetim planları ile gerçekleştirilebilir. Bölgede turizm ve rekreasyon faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek için öncelikle iyi bir planlama ile ekoturizm stratejilerinin oluşturulması gerekmektedir (Koçan, 2011).

Ekoturizm, çevreye duyarlı ve sürdürülebilirliği gerekli kılan bir yaklaşım olarak ekolojik kökenli yönetim ve planlamalarla gerçekleştirildiğinde doğal çevre ile kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi açısından iyi bir araç olabilmektedir (Koçan, 2012).

Çevreye duyarlı sürdürülebilir turizmin gelişebilmesi için, doğal zenginliklerin, sit alanlarının, özel çevre koruma alanlarının, doğrudan turizm alanı olarak kullanılması yerine; bu alanların özelliklerini dikkate alarak, yerel toplulukları da içine alan diğer alanlarla bütünleşik yapıları ve koruma esaslı planlama yapılması ekoturizm için de geçerlidir. Belli bir sistem ve sürece göre çevreye zarar veren parçalı yaklaşımlar yerine, yaşam birimlerine bütünsel bakan, çevreyi koruyan, doğal, kültürel ve tarihi değerleri koruma-kullanma dengesinde sürdürülebilir kılan bir planlama anlayışı getirilmelidir. Ancak, bütünsellik durumunda ekoturizmin

sürdürülebilirliği kalıcı olabilir. Bu nedenle, ekolojik turizm alanında yapılacak yeni akademik çalışmaların, örneğin yöresel ekolojik taşıma kapasitesinin veya doğal, tarihi ve kültürel kaynak envanterlerinin araştırılmasına yönelik olması önerilebilir (Kaypak, 2010).

Literatürde ekoturizm potansiyeli belirlenmesine yönelik farklı yöntemlerden yararlanılmaktadır. Kaya ve Yıldırım (2020), çalışmalarında Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan illere ilişkin uygun ekoturizm faaliyetlerine yönelik değerlendirme yapmışlardır. Öte yandan diğer çalışmalarda ekoturizm potansiyeli SWOT analizinden yararlanılarak belirlenmiştir. Bu bağlamda Kızılaslan ve Ünal (2014), Surat (2016), Bozkurt (2019), Bozkurt (2020) ve Akbana ve Bulut (2021) SWOT analizi tekniğinden yararlanarak ekoturizm potansiyelini belirlenmiştir. Karasah (2020) ise çalışmasında doğal ve kültürel kaynak değerlerine sahip Artvin ilinin Arhavi ilçesinde yer alan yeşil yolun SWOT analiziyle mevcut durumu değerlendirilip, bu alanın rekreasyonel faaliyetlerini belirleyerek ekoturizm açısından katkı sağlayacağını belirtmiştir. Yalçinkaya (2021) çalışmasında SWOT analizinin yanı sıra TOWS Matrisi ile alanın zayıf ve güçlü yönlerin tehditler ve fırsatlar ile eşleştirilerek bir değerlendirme yapmaktadır. Külekçi ve Bulut (2012) çalışmasında Erzurum İli Oltu ve Olur ilçelerinde en uygun ekoturizm faaliyetlerini Hiyerarşi Süreci (AHS) yönteminden yararlanılarak belirlenmiştir. Akın ve Gül (2020) ise çalışmasında ekoturizm potansiyelinin belirlenmesinin yanı sıra ArcGIS 10.7 programı aracılığıyla ağ analizi (network analysis) yöntemi kullanılarak turizm rotaları önermektedir.

Bu çalışmada çalışmada SWOT analizinden yararlanılarak Bafa Gölü Tabiat Parkı'nın ekoturizm potansiyeli belirlenmiştir. Yapılan analizler neticesinde Bafa Gölü Tabiat Parkı'na yönelik uygun ekoturizm aktiviteleri üç temel gruba göre değerlendirilmiştir.

Öğrenmeye dayalı uygun ekoturizm aktiviteleri aşağıda verilmektedir:

- Botanik turizmi, endemik özelliğe sahip olan bitkilerin yaşam koşullarında gözlemlene ve doğal alanlara karşı bilinçli olabilmek amacıyla yapılan faaliyet türü olarak tanımlanmaktadır (Yaylı ve Sürücü, 2016). Bu bağlamda çalışma alanı içerisinde 19 adet endemik bitki taksonu olmak üzere 500 farklı bitki türünün varlığı botanik turizm açısından uygun bir aktivite türüdür.
- Kuş gözlemciliği, farklı kuş türlerinin habitatlarında gözlem yapmaya ve bireysel ya da grup olarak yapılabilen ekoturizm faaliyetlerinden biri olarak tanımlanmaktadır (Kaya ve Yıldırım, 2020). Bu bağlamda Bafa Gölü çevresinde nesli tehlike altında bulunan başta tepeli pelikan ve küçük karabatak gibi birçok kuş türü olmak üzere 261 kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca alan içerisinde kuş gözlem noktalarının varlığı kuş gözlemciliğine olanak sağlamaktadır.
- Doğa fotoğrafçılığı, kaynak değerleri açısından bitki, hayvan, yaban hayatı ve doğal çevreyi konu alarak farklı açılardan alanı somutlaştırma olayı olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda Bafa gölü ve çevresi kırsal peyzajın hâkim olduğu, aynı zamanda doğal ve kültürel kaynak değerleri ile doğa fotoğrafçılığı için alan için uygun ekoturizm faaliyetlerinden birisidir.
- Yaban Hayatı Gözlemciliği; belirli bir alan içerisinde yer alan canlı türleri ve doğal alanların ekolojik değerlerini gözterek yapılan ekoturizm faaliyetlerinden birisidir (Kaya ve Yıldırım, 2020). Bu bağlamda Bafa Gölü Tabiat Parkı olması nedeniyle bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde gözlem yaparak deneyimleme imkânı sağlamaktadır.
- Agro turizm (Çiftlik turizmi), kırsal alanlarda yerel halkın ekonomisine katkı sağlamak üzere yapılan günübirlik veya konaklayarak yapılan ve alanı tüm özellikleriyle

deneyimleyen bir ekoturizm aktivitesidir (Tutcu, 2021). Bu bağlamda Bafa Gölü çevresinde yer alan kırsal yerleşimler varlığı ve pansiyon imkanlarının olması agro turizm için uygun bir ekoturizm türüdür.

Eğlenmeye dayalı uygun ekoturizm aktiviteleri aşağıda verilmektedir:

- Bisiklet turizmi, kırsal payzaj içersinde kaynak değerlerine zarar vermeden deneyimlenen bir ekoturizm türüdür. Bu bağlamda çalışma alanı göl, topoğrafik yapısı ve biyoçeşitlilik açısından birçok kaynak değerleri yer almaktadır. Bu değerleri alan içerisinde uygun rotalar ile tecrübe edilmesine olanak sağlamaktadır.
- Doğa yürüyüşü (trekking/hikking), doğal alanlarda bireysel ya da genel olarak grup halinde belirli güzergahlarda gerçekleştirilen ekoturizm türü olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla Bafa gölü ve çevresi doğal ve kültürel kaynak değerleri gözleme ve deneyimleme açısından uygun ekoturizm aktivitesidir.
- Sportif olta balıkçılığı, sadece rekreasyon, spor veya dinlence amacıyla yapılan, maddi ve ticari kazanç gayesi gütmeyen, avlanılan ürünün satılmadığı rekreasyonel faaliyetlerden birisidir. Bu faaliyetin yapılabilmesi için Tarım ve Orman il müdürlüklerinden belge alınması gerekmektedir. Bu bağlamda Bafa gölü içerisinde farklı balık türleri nedeniyle sportif olta balıkçılığı için uygun ekoturizm aktivitesi oluşturmaktadır.
- Atlı Doğa Yürüyüşü, belirli güzergah boyunca at ile farklı bir deneyim kazanmak için gerçekleştirilen sürdürülebilir ekoturizm türlerinden birisidir. Bu bağlamda atlı doğa turizmi, serçin kışla alanları ve kapıkırı bölgelerinde doğal güzellikleri ve farklı topoğrafik oluşumları deneyimleme imkanı oluşturması açısından uygun bir ekoturizm aktivitesidir.

Dinlenmeye dayalı uygun ekoturizm aktiviteleri aşağıda verilmektedir:

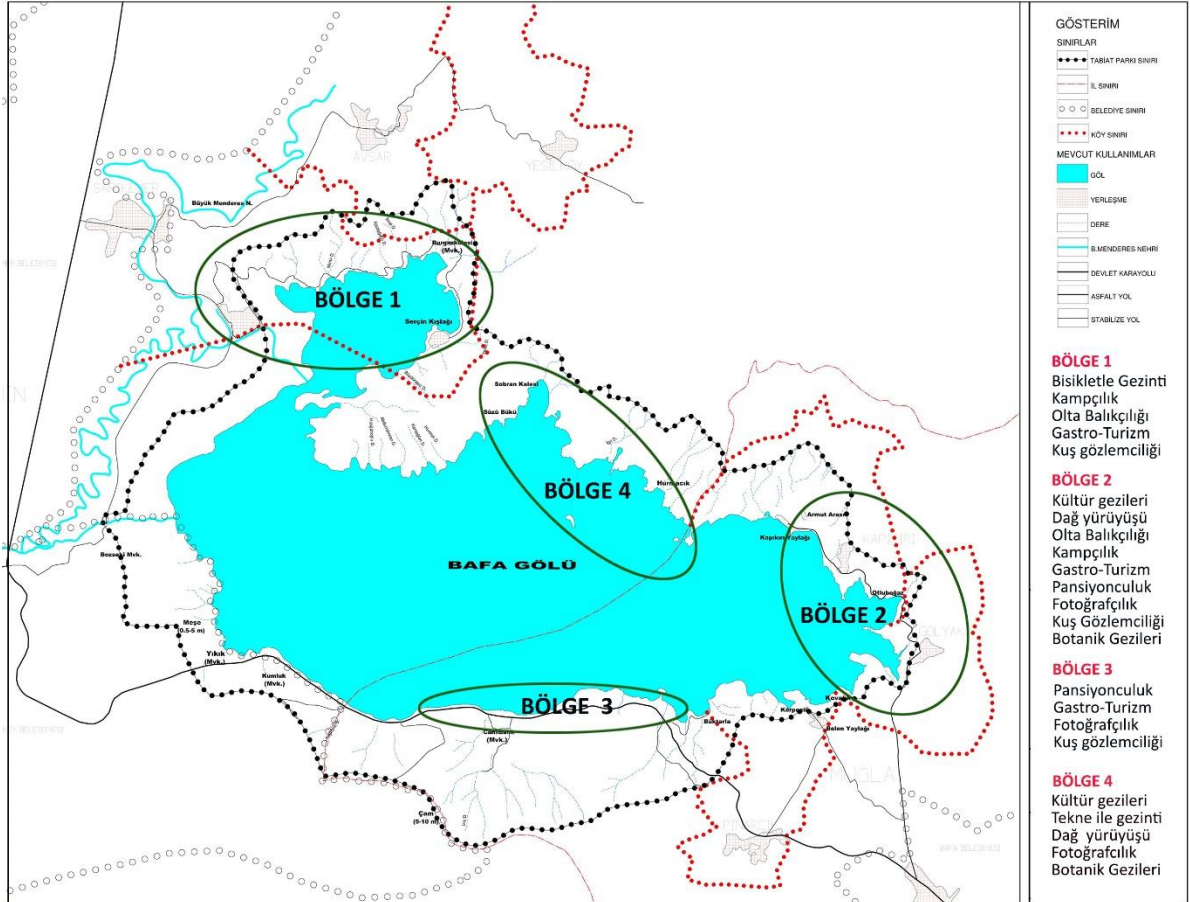
- Kamping/Karavan Turizmi, bireylerin belirli bir zaman aralığında çeşitli nedenlerle dinlenmek ve konaklamak amacıyla karavan, çadır, baraka, bungalov vb. konaklama araçlarından gerçekleştirdikleri ekoturizm aktivitelerinden birisi olarak tanımlanmaktadır (Gültekin ve Gültekin, 2012). Bu bağlamda alan çevresinde kamp alanları bulunmakta olup, ekoturizm faaliyeti oluşturmaktadır.

Çalışma alanı turizm ve rekreasyon açısından oldukça yüksek bir turizm potansiyeline sahiptir. Bafa Gölü Tabiat Parkı sahip olduğu ender arkeolojik, doğal ve kültürel kaynak değerleri farklı mevsimlerde farklı rekreasyonel faaliyetlere olanak sağlayabilir. Yapılan değerlendirmeler neticesinde Bafa Gölü Tabiat Parkının ekoturizm potansiyelini artırmaya yönelik olarak,

- Bafa Gölü ve çevresindeki faunanın yaşam ortamını tehdit eden ve ekoturizm açısından bir tehdit oluşturan kirliliğin azaltılması yönünde gerekli önlemlerin alınması gereklidir.
- Bafa gölü'ne gelen suyun doğal akışını ve gölün beslenmesini engelleyen girişimlerden kaçınılmalıdır.
- Bafa Gölü Tabiat Parkı çevresinde yer alan yerleşim merkezleri, balık tesisleri ve zirai ilaçlamaların ortaya çıkardığı kirlilikleri önlemeye yönelik caydırıcı kurallar getirilmeli, takibi yapılmalı ve cezai işlemler uygulanmalıdır.
- Bafa Gölü'nden sorumlu uzmanpersonel sayısı artırılmalı ve gerekli bütçeler sağlanarak üstyapı ve altyapıdaki eksiklikler giderilmelidir.

- Bafa Gölü Tabiat Parkı zengin vejetasyon yapısı turizm potansiyeline önemli katkıda bulunmaktadır. Bu yüzden alan içerisinde oluşturabilecek botanik turlar düzenlemelidir.
- Kuş türleri açısından zengin olan Bafa Gölü Tabiat Parkı içerisinde kuş gözlem noktaları oluşturulmalıdır.
- Bafa Gölü Tabiat Parkı konumu açısından Aydın ve Muğla kentleri arasında olması ve kolay ulaşım sağlaması nedeniyle hafta sonu ve günübirlik geziler için alternatif rekreasyonel fırsatlar sağlamaktadır. Bafa Gölü çevresinde uygun alanlarda kamp etkinlikleri gerçekleştirilmelidir.
- Bafa Gölü'nün güneyinde yer alan Gölyaka ve Kapıkırı Köylerinde değişen ziyaretçi profilleri için şehrin gürültüsünden uzak farklı bir tatil alanları (butik otel, ekolojik köy) oluşturulmalıdır.
- Bafa Gölünde yılan balığı gibi farklı balık türleri ve birçok yenilebilir otların olması gastronomi açısından zengin bir kaynak olup, alan çevresinde yöresel lezzetlerin verildiği restoranlar oluşturulmalıdır.
- Bafa Gölü çevresinde kabiliyet belgesi olan ziyaretçilere olta balıkçılığı aktivitesine olanak sağlanabilir.

Yukarıda sıralanan öneriler doğrultusunda öğrenmeye, eğlenmeye, dinlenmeye yönelik ekoturizm aktivitelerinin gerçekleştirileceği alanları lekeler halinde içeren harita Şekil 12'de sunulmuştur.

Şekil 12. Ekoturizm potansiyeli yüksek alanlar

Bu bağlamda, esas amacı doğal ve kültürel kaynakların devamlılığını sağlarken doğal ve kültürel kaynak değerlerini ulusal ve uluslararası bağlamda tanıtmayı hedefleyen ekoturizm, Bafa Gölü Tabiat Parkı ve çevresinde yasayan yöre halkına ekonomik olarak gelir kaynağı oluşturabilir. Ayrıca, doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanması ve bunların hak ettiği görünürlüğü kazanmalarını sağladığı gibi yerel zanaatlar, hediyelik eşya ve turizm rehberliği gibi alanlarda da yeni girişimleri teşvik edecektir. Dolayısıyla ekoturizm, Bafa Gölü Tabiat Parkı için yöreye ekonomik girdi sağlayacak önemli sektörlerden biri olma niteliğindedir. Sonuç olarak bu çalışma ekoturizm potansiyelini belirtilen yöntem ışığında ortaya koymuş ve çeşitli öneriler getirmiştir. Bu bağlamda gelecek çalışmalara doğal ve kültürel kaynak değerleri açısından önemli alanların ekoturizm potansiyeline yönelik rasyonel planlanmaların yapılmasında rehber niteliği taşımaktadır.

TEŞEKKÜR

Ekosistemi Koruma ve Doğa Sevenler Derneği (EKODOSD) Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Bahattin SÜRÜCÜ'ye Bafa Gölü Tabiat Parkı ile ilgili verilerin elde edilmesinde yapmış olduğu yardımlardan ötürü çok teşekkür ederiz.

YAZAR KATKILARI

Gamze ÇOBAN: Çalışma alanına ilişkin verilerin tespiti ve verilerin işlenmesi, literatür ve kaynak taraması, lokasyon haritası oluşturma ve çalışma alanına doğal ve kültürel değerleri analiz edilerek değerlendirilmesi, yorumlanması ve öneriler geliştirilmesi ile makalenin yazımına katkı sağlama. **Tendü Hilal Göktuğ:** Literatür ve kaynak taraması ve çalışma alanına ilişkin analizlerin yorumlanması, öneriler geliştirilmesi ile makalenin yazımına katkı sağlama.

FİNANSAL DESTEK BEYANI

Çalışma için herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

ETİK KURUL ONAYI

Bu çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

KAYNAKLAR

- Akbana, A., & Bulut, Y. (2021). Uluabat Gölü Ramsar Alanının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. *Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi*, 8(2), 286-294.
- Akın, T. & Gül, A. (2020). Isparta-Atabey yöresinin ekoturizm potansiyeli ve turizm rotalarının belirlenmesi. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 5(2), 221-240.
- Anonim (2023). Söke, Serçin Mahallesi Nüfus Verileri. (<https://www.nufusune.com/144555-aydin-soke-sercin-mahallesi-nufusu>).
- Anonim (2023a). Milas, Kapıkırı ve Gölyaka Mahallesi Nüfus Verileri. (<https://www.nufusune.com/milas-ilce-nufusu-mugla>).

- Altanlar, A., Kesim, G. A. (2011). Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği. Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi, 3(2), 1-20.
- Atalay, A. (2012). Bafa Gölü Tabiat Parkının Ornitofaunası'nın ve Bölgeyi Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
- Atalay, A., Onmuş, O., Gül, O., & Olgun, K. (2012). Bafa Gölü Tabiat Parkı'nın ornitofaunasının ve alanı olumsuz yönde etkileyen çevresel faktörlerin belirlenmesi. 21. Ulusal Biyoloji Kongresi, 3(07), 947.
- Beyhan, Ş. G., Ünügür, S. M. (2010). Çağdaş gereksinmeler bağlamında sürdürülebilir turizm ve kimlik modeli. İTÜ DERGİSİ/a, 4(2), 79-87.
- Bozkurt, S. G. (2019). Gürün ilçesinin ekoturizm potansiyelinin incelenmesi. Journal of the Institute of Science and Technology, 9(4), 2255-2265.
- Bozkurt, S. G. (2020). Sivas'ın Doğal Ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi. Turkish Journal of Forest Science, 4(2), 172-189.
- Çeken, H., Karadağ, L. ve Dalgın, T. (2007). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 7(1): ss.1-14.
- Demir, C., Çevirgen, A. (2006). Ekoturizm yönetimi. Nobel Yayınları No: 859, Ankara.
- Eken, G., Bozdoğan, M., İsfendiyaroğlu, S., Kılıç, DT., Lise, Y. (editörler) (2006). Sulakalanlar. Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları, pp.42-44, Doğa Derneği, Ankara.
- Ekim, V. (2017). Bafa Gölü Tabiat Parkı Ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Ve Çevre Sorunları. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, Türkiye.
- Erdoğan, N., & Yağcı, Ö. (2002). Sürdürülebilirlik bağlamında ekoturizmin sosyal, ekonomik ve çevresel etkiler bakımından değerlendirilmesi. In First Tourism Congress of Mediterranean Countries (pp. 17-21).
- Gökçe, F. (2006). Yerel Destinasyonlarda Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde Swot (Fütz) Analizi Tekniği. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin Turizm Ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
- Gülçin, D. (2020). Evaluation of the relationship between the visual aesthetic liking of landscapes and landscape diversity with the objective paradigm. Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 22(3), 802-818.
- Gültekin, Y. S., & Gültekin, P. (2012). Kabatepe Orman Kampı-Karavan ve Çadırılı Kamp Alanının Rekreasyonel Değerinin Korunması ve Geliştirilmesine İlişkin Öneriler, I.Rekreasyon Araştırmalar Kongresi, 12-15 Nisan 2012, ss. 353-363, Antalya.
- Herda, A., Brückner, H., Müllenhoff, M., Knipping, M. (2019). From the Gulf of Latmos to Lake Bafa: On the history, geoarchaeology, and palynology of the lower Maeander Valley at the foot of the Latmos Mountains. Hesperia: The Journal of the American School of Classical Studies at Athens, 88(1), 1-86.
- Inskeep, E. (1991). "Tourism Planning an Integrated and Sustainable evelopment Approach", Van Nostrand Reinhold, New York.
- Karavaş, B. (2020). Kentsel Ekosistemleri Destekleyen Bir Yeşilyol Önerisi: Arhavi Örneği. Kent Akademisi, 13(4), 736-750.
- Kaya, F. & Yıldırım, G. (2020). Ekoturizm potansiyeli açısından Doğu Karadeniz Bölgesi'nin değerlendirilmesi. Tourism and Recreation, 2(2), 125-133.
- Kaypak, Ş. (2010). Ekolojik turizmin sürdürülebilirliği. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 2(2).

- Kete, R., Yılmaz, İ., Karakulak, S., Yıldırım, A. (2005). Bafa Gölü Çevresi Herpetofaunasının Çeşitliliği. *Anadolu Üniversitesi Bilim Ve Teknoloji Dergisi*, 6(1), 87-96.
- Kızılaslan, N., & Ünal, T. (2014). Tokat ilinin ekoturizm/kırsal turizm potansiyeli ve swot analizi. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, (9), 45-61.
- Kocalar, A. C. (2018). Tarihi Çevre Koruma Sorunları:(Karia Devleti) “Herakleia-Latmos “. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 5(19), 654-662.
- Koçan, N. (2011). Murat Dağı'nın Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(3).
- Kuru, M., Balık, S., Ustaoglu, M.R., Ünlü, E., Taşkavak, E., Gül, A., Yılmaz, M., Sarı, H.M., Küçük, F., Kutrup, B., Hamalosmanoğlu, M. (2001). Türkiye’de Bulunan Sulak Alanların Ramsar Sözleşmesi Balık Kriterlerine Göre Değerlendirilmesi, Proje Kesin Raporu, 55-58.
- Koçan, N. (2012). Ekoturizm ve Sürdürülebilir Kalkınma: Kızılcahamam-Çamlıdere (Ankara) Jeopark ve Jeoturizm Projesi. *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*, 2(6), 69-82.
- Küçük, M. (2013). Çamlık kasabası turizm potansiyelinin değerlendirilmesi için çözüm önerileri. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 3(2), 35-45.
- Küüksümbül, A., Toygar, A., & Tarcan, G. (2020). Bafa Gölü’nün Hidrokimyasal ve Hidrojeolojik İncelenmesi: Sürdürülebilir Su Kaynak Yönetimi. *Jeoloji Mühendisliği Dergisi*, 44(2), 195-222.
- Külekçi, E. A., & Bulut, Y. (2012). Erzurum ili Oltu ve Olur ilçelerinde en uygun ekoturizm etkinliğinin analitik hiyerarşi süreci yöntemi ile belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(2), 175-189.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2023). Söke, Didim ve Milas İklim Verileri. (<https://www.mgm.gov.tr/>)
- Milli Parklar Yönetmeliği (1986). Resmî Gazete Tarihi: 12.12.1986 Resmî Gazete Sayısı: 19309. (<https://www.mevzuat.gov.tr/>)
- Ovalı, P. K. (2006). Farklı Turist, Farklı Turizm, Farklı Mimari: Çevreci Turist, Ekolojik Turizm, Ekolojik Turizm Mimarisi, Turizm ve Mimarlık Sempozyumu, TMMOB Antalya Şubesi, Antalya.
- Öztunalı-Kayır, G. (1998). “Batı Akdeniz Kıyıları Taşıma Kapasitesi ve Ekoturizm”, Türkiye Kıyıları 98, Türkiye’nin Kıyı ve Deniz Alanları, II. Ulusal Konferans Bildirileri Kitabı.
- Öztürk, Y., & Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte olan ülkeler için alternatif turizm faaliyetleri üzerine teorik bir çalışma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(10), 183-195.
- Polat, A.T. (2006). Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, pp.305, Konya.
- Robert, G.D. (2002). Strategic development and SWOT Analysis at the University of Warwick. *Eur. J.Op. Res.* 152, 631–640.
- Sungur, Z. (2012). Sürdürülebilir ekoturizmin toplumsal etkileri: Türkiye’den örnekler. In *International Conference on Eurasian Economies (Vol. 1, No. 1, pp. 338-344)*.
- Surat, H. (2016). Artvin ilinin eko turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Karadeniz Araştırmaları*, (52), 139-158.
- Şaşı, H., & Yabancı, M. (2015). Bafa Gölü’nün Biyo-Çeşitliliği ve Çevresel Sorunları (Muammer Tuna, Ed., Bafa Gölü Havzasında Toplum Destekli Ekoturizm Faaliyetlerinin Belirlenmesi, s. 96-132). Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA) TR32-14/DFD/0043 No’lu Proje, Muğla.
- Tosunoğlu, Z., Sarı, H. M., Kaykaç, H. M., & Ünal, V. (2015). Bir Devrin Sonu: Sakizburnu Dalyanı, 18. *Sualti Bilim Ve Teknoloji Toplantısı, 14-15 Kasım 2015*, İzmir, Türkiye.
- Tuna, M. (2015). Bafa Gölü Havzasında Toplum Destekli Ekoturizm Faaliyetlerinin Belirlenmesi.

- Tutcu, A. (2021). Ekoturizm ve Türkiye'nin ekoturizm potansiyelinin deęerlendirmesi. Atlas Sosyal Bilimler Dergisi, 1(6), 68-82.
- URL-1. <https://gezimanya.com/sites/default/files/inline-images/bafa-golu-2.jpg>. Eriřim Tarihi: Ekim 25, 2023.
- URL -2. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/72/Phalacrocorax_pygmeus_1_%28Martin_Mecnarowski%29.jpg/800px-Phalacrocorax_pygmeus_1_%28Martin_Mecnarowski%29.jpg. Eriřim Tarihi: Ekim 25, 2023.
- URL-3. <https://cdn.download.ams.birds.cornell.edu/api/v1/asset/204612321/>. Eriřim Tarihi: Ekim 25, 2023.
- URL-4. <https://www.aydincagiriyor.com/tr/aydincagiriyor/kultur/muzeler/sercin-ekoturizm-merkezi/251>. Eriřim Tarihi: Ekim 20, 2023.
- Ürker, O. (2015) Bafa Gölü ve çevresinin toplum destekli ekoturizm faaliyetlerinin belirlenmesi projesi, GEKA, Muğla, s.142;146;158.
- Yabanlı, M., Necla, T, Tenekecioglu, E., & Uludag, R. (2011). Bafa Gölü'ndeki toplu balık ölümleri üzerine bir araştırma. Sakarya University Journal of Science, 15(1), 36-40.
- Yalçınkaya, N. M. (2021). Adana İli-Kozan İlçesinin Ekoturizm Potansiyelinin Sürdürülebilir Turizm Yaklaşımıyla Araştırılması. Turkish Journal of Forest Science, 5(2), 478-495.
- Yaylı, A., & Sürücü, Ö. (2016). Özel ilgi turizmi. Ankara: Detay Yayıncılık.

Copyright: © 2023 by the author. Licensee ArtGRID, Türkiye. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).